

Uredništvo in uprava:
Gorica, Riva Piazzutta št. 18
Poštno ček. račun: št. 9-12410

KATOLIŠKI GLAS

Cena: Posamezna št. L 15
Naročnina: Mesečna L 65
Za inozemstvo: Mesečno L 100

Leto II. - Štev. 33

16 Gorica - . avgusta 1950 - Trst

Izhaja vsako sredo

TRIBUNALE SPECIALE IN SLOVENCİ

BALDUINOVA PRISEGA

Pozdravljen od naroda in vojske, je princ Balduin došel v belgijski parlament, kjer je pred predstavniki belgijskega ljudstva prisegel na ustavo. Prisoten je bil tudi belgijski primas kardinal Van Roey. Samo en komunist je med ceremonijo zavpil »Živela republika«, dočim so pa drugi vsklikali mlademu princu, svojemu vladarju.

PAPEŽ O DRŽAVI

Ob priliki 8. mednarodnega kongresa za administrativne vede v Firencih, je sprejel sv. oče v svoji poletni rezidenci v Castel Gandolfo udeležence tega kongresa ter naslovil nanje v francoskem jeziku važne besede o državi o njenem bistvu in namenu. Med drugim je dejal, da je država med vsemi socialnimi ustanovami prva za družino, da ima svoje korenine v stvarstvenem redu in da je eden izmed elementov, ki ustvarjajo naravno pravo. Po svojem bistvu je država organizem, ki temelji na moralnem redu. Zato ne sme biti zatiralka upravičenih avtonomij. Država ne sme absorbirati ne posamezne osebe ne družine. Vsak človek in vsaka družina ima že po naravnem pravu izvestne pravice in svoboščine, ki jih mora država vedno štiti in katerih ne more kršiti ali žrtvovati kakih namišljenih splošnih dobrin na ljubo. Med te pravice spada poleg drugih tudi pravica do časti in do dobrega imena, pravica, da sme človek častiti pravega Boga, ter pravica staršev do otrok in do njihove vzgoje. — Glede vodstva države pravi sv. oče, da bi morali voditi državo tisti, ki vidijo v državi živo bitje, ki se razvija iz človeške narave, in ki upravljajo državo tako, da se posamezniki ne čutijo ne v svojem privatnem ne v socialnem življenju zadušene pod težo državne administracije.

Zveza krščanskih demokracij za Evropo

Dne 25. julija t. l. je bila osnovana v New Yorku krščanska demokratska zveza za Srednjo Evropo.

„Katoliški glas“ v vsako slovensko družino!

Najmočnejši steber fašistične diktature je bil tribunale speciale, ki je s svojimi podrejenimi organi kot OVRA teroriziral prebivalstvo, v kolikor se ni podvrglo fašističnemu terorju. Demokratska Italija je v prvih letih osvobodjenja častila žrtve tega nasilja kot redke borece za svobodo in jih odlikovala z najvišjimi častmi, vse poslance obsojence je imenovala dosmrtnim senatorjem.

Ime »tribunale speciale« s studom izgovarja vsak pošten državljani, člani tega sodišča so kot nevredne izločili iz narodnega občestva. Posebno je bila trn v peti fašizmu slovenska manjšina, ki se ni nikoli hotela vkloniti nasilstvu. Med Slovenci so bili, v nasprotnju z drugimi prebivalci le redki, prave bele vrane, ki so vzeli fašistično izkaznico radi kruha, in so raje izgubili existenco, kot da bi oblekli črno srajco.

Naravno je, da se je fašizem s pravim gnevom in besnostjo vrgeč ravno na to manjšino, ki je bila celemu svetu vzgled junaštva in močnatosti. Zato pa je fašizem čisto odkrito in javno priznal, da hoče to prebivalstvo izbrisati iz zemeljske oble. Ciano pripoveduje v svojem dnevniku (stran II), da je fašistični glavni tajnik Vidussoni, ki je imel stopnjo ministra, predlagal, naj se vsi Slovenci pobijejo. Ker mu je Ciano ugovarjal, da bi bilo milijon pobojev preveč, je isti energično vztrajal, da se morajo Slovenci iztrebiti. In sam duce je še isto leto (1942) prihrumel nalašč v Gorico, da je v svojem javnem govoru na P. Giannastica spet potrdil načrt, češ da bo kot Julij Cezar uničil vse moške, ako se takoj ne bodo uklonili fašizmu. Zanimivo je, da sta tako Vidussoni kot duce rabila isti izraz »sterminio« izkoreninjenje. In ta govor so takratni listi v debelih mastnih napisih širili med podrejene organe, kot sveto voljo onega, ki se nikoli ne zmoti in ki ima vedno prav.

Takoj na to se je ta načrt pričel izvajati. Kot kolektivno kazen so v lastni državi zažigali cele vase (Ustje itd.). Odprli so taborišča na Rabu, Gonarsu itd., ki ne morejo vsaj v začetku prav nič zavidati Buchenvaldu, saj so n. pr. od lakote na smrt oslabele ljudi pustili, da jih je še žive dobesedno pokrila plast uši, to kar se po izjavi zdravnikov, ki so še vedno lahko pričje, do takrat še ni slišalo. Odprli so zloglasni »ispettorato speciale« v Trstu, kjer so med drugim celo ženske mučili. Po izjavah nepristranskih tujih opazovalcev, so šle obsodbe proti Slovincem že do leta 1935, ko še ni bila izdana parola »sterminio degli Slavi«, na več stoletji zapora, poleg smrtnih obsodb, seveda se je delavnost teh sodišč vsako leto povečala. Najbolj gorostasne laži so zadoštovala, da so fašistična sodišča in policija divjala proti Slovincem. V ljube-

zenskem prepiru od svojega sokolega Paulino Antonija ubiti finančni stražnik Rastrelli, je bil v Koprišču pri Kanalu proglašen za narodnega junaka in kot takemu so postavili spomenik, češ da je bil ubit od slovenskih upornikov v obrambi domovine. Aretiranih je bilo 13 kmetov iz Kala, katere so fašisti nečloveško mučili in jih je potem posebno sodišče obsodilo na 330 let zaporne kazni. Ker je tolika krivica ganila celo ubijaleca, da se je ta sam obtožil in je bila ta samoobtožba objavljena v Gazzettino z dne 12. oktobra 1932, je oblast časopis zaplenila, samo da bi sodišče ne izgubilo na prestižu. Ob obsodbi je predsednik še cinično izjavil: Vem, da ste nedolžni, toda jaz Vam ne morem pomagati. (Life of a national minority stran 203) in v kljub samoobtožbi Paolina in prošnje za revizijo procesa, je fašistično sodišče revizijo zavrnilo, češ da ni dovoljnih razlogov (La minoritè slave en Italie stran 254). In tozadevna sodba ima še danes popolno veljavo.

Tako je prišlo med drugimi tudi do znanega tržaškega procesa, ki je bil od vseh obsodb posebnega sodišča najbolj krvoloč-

no, saj je bilo izrečenih 9 smrtnih obsodb in 799 let in 6 mesecev zaporne kazni. Glavni zločin obtožencev je bil, kot motivira sodba, da so pripravljali med slovensko manjšino oborožen upor, da bi razbili fašizem in režim.

Obtožba špionaže je bila montirana zadnji moment, proti pričanju preiskovalnega sodnika, ki je izjavil, da je moral raztegniti obtožbo po ukazu od zgoraj in to proti vojaškemu izvedenemu mnenju.

Kri fašističnih žrtev je že takrat globoko odjeknila po celem svetu in je bil to začetek fašističnega propada. Politikom kot Sforzi, ki so se v inozemstvu borili za uničenje fašizma, je bil to dragoceni kapital, s katerim so dokazovali svobodnemu svetu, da se italijansko ljudstvo ne sme istovetiti s fašizmom.

Sami Nemci, ki so v letu 1943. zasedli Italijo, so skupaj z neofašisti kot eden izmed prvih aktov poskušali popraviti neugoden vtis, ki ga je ta obsodba napravila po celem svetu in so vse obsojence brez vsake procedure izpustili na svobodo.

Zato nas je aretacija dr. Sfiligoja tem bolj presenetila. Nihče si ni mogel predstavljati, da bo

ENOTNA EVROPSKA ARMADA

Evropska konzulta je sprejela 11. avgusta zgodovinsko odločitev o ustanovitvi enotne evropske armade. Predlog je prišel iz ust Churchill-a, kateri v svesti si velike sovjetske nevarnosti, je opomnil evropske državnike na nujnost te odločitve. Nova evropska armada bo imela nalogo braniti zapad pred morebitnim napadom. Vojska bo postavljena pod poveljstvom evropskega obrambnega ministra, podvrženega evropski demokratski kontroli in kateri bo sodeloval s Združenimi državami Amerike ter Kanado. Značilno

je, da Churchill ni bil pesimist kot navadno, temveč precej optimist. Dejal je, da po njegovem mnenju imamo še dve leti časa, da se pripravimo in zavarujemo pred morebitnim napadom. Churchill je nadalje rekel, da zahodna civilizacija se nahaja pod moro sovjetske napadalnosti, ker celotna sovjetska moč zdaleka presega ono zapada.

KDO PODPIRA ZD NA KOREJI

Glavni stan OZN je izdal seznam držav, ki podpirajo akcijo na Koreji. Po tem seznamu je 12 držav poslalo ali pa napovedalo dopisiljatev edinic v podporo akcije OZN za vrnitev komunističnega napada na korejsko republiko. Te države, ki so že poslale ali obljubile kopne, pomorske ali letalske vojaške sile, so Avstralija, Nova Zelandija, Kanada, Francija, Nizozemska, Združene države, Korejska republika, Velika Britanija, Turčija, Kitajska, Filipini in Južna Afrika. Nedoločeno število drugih držav se pa še posvetuje z enotnim poveljstvom OZN o eventualni podpori z vojaškimi edinicami ali v materialu.

PRISPEVAJTE
za † L. Kemperletov sklad!

VOJAŠKA SLUŽBA V ANGLIJI

Na predlog obrambnega ministra Shinvell-a je sprejela angleška vlada predlog o podaljšanju roka vojaške službe iz 13 mesecev na dve leti. Sprejet je bil tudi predlog, da se čim preje izboljša ekonomsko stanje vojakov. Sredi septembra bo poklicana zbornica, da sprejme omenjeno odločitev.

KOREJSKO BOJIŠČE

Prvi cilj severnokorejskih enot naj bi bila zasedba Taegu-ja, kot omenjajo zadnje vesti iz korejskega bojišča. Vendar dosedanjim hitrim in razmeroma lahkim uspehom komunistov, se niso hoteli pridružiti novi. Razna komunistična mostišča so bila, po srditih bojih, uničena po Američanih. Da je sovražnik hotel napredovati za vsako ceno, nam priča dejstvo, da so politkomi-

sarji streljali na severnokorejske vojake, ki so se zaradi hudega ognja, hoteli umakniti. Na drugih sektorjih, so Američanci celo napredovali. Kot opažamo, se je razmerje sil nekako ustalilo in je v nadalje pričakovati ameriških uspehov. Vendar po najnovejših vesteh, skušajo komunisti, z novimi silovitimi napadi, prodrati pri Taegu-ju.

Bolgarija izganja Turke

Po najnovejših vesteh je izdala bolgarska vlada odlok, obenem opozorila tudi turško vlado, da mora v roku 3 mesecev, zapustiti njeno ozemlje 250 tisoč članov turške narodne manjšine v Bolgariji. Turčija sama ima mnogo brezposelnih in bo le z težavo mogla ugoditi. Bati se je tudi, da ni med to množico petokoloncev.

NEMŠKO-JUGOSLOVANSKE IZMENJAVE

Jugoslavija in zapadna Nemčija so podpisale v Bonnu trgovinsko pogodbo za dobo petih let in sicer do leta 1955. Na podlagi te pogodbe bo Jugoslavija izvozila v zapadno Nemčijo 10.000 ton pšenice, 30.000 ton koruze, 60.000 ton ovsu in 50.000 ton ječmena. Zraven tega bo Jugoslavija izvažala svinje, klavno živino ter go-

tove vrste surovin, potrebnih nemški industriji, kot srebro, antimon, boxit, pirit in baker. Nemčija bo izvažala v Jugoslavijo razne stroje, potrebne za izvedbo titove petletke. Podpisnice si ne bodo plačevale medsebojnih dobav v dolarjih, temveč samo na podlagi medsebojne izmenjave.

DVANAJSTA NEDELJA PO BINKOŠTIIH

Iz svetega evangelija po Luku
(Lk 10, 23 - 37)

Tisti čas je rekel Jezus svojim učencem: Srečne oči, katere vidite, kar vi vidite! Zakaj povem vam, da so mnogi preroki in kralji želeli videti, kar vi vidite, pa niso videli; in slišati, kar vi slišate, pa niso slišali. — neki učitelj postave je vstal in ga je takole skušal: Učenik, kaj naj storim da dosežem večno življenje? — On pa mu je rekel: Kaj je pisano v postavi? Kako bereš — Ta je odgovoril: Ljubi Gospoda, svojega Boga, z vsem srcem in vso dušo in vso močjo in vsem mišljenjem, in svojega bližnjega kakor samega sebe. — Prav si odgovoril, — mu je rekel: to izvršuj in boš živl. — Ta se je pa hotel opravičevati in je rekel Jezusu: In kdo je moj bližnji? — Jezus je povzel besedo in rekel: Neki človek je šel od Jeruzalema v Jeriho in je padel med razbojnik: ti so ga oplenili in mu zadali ran, ter so odšli in ga pustili napol mrtvega. Primerilo se je pa, da je šel po tisti poti neki duhovnik; in ga je videl in šel mimo. Prav tako je tudi levit, ki je prišel na to mesto in ga videl, šel mimo. Ko je pa neki popoten Samarijan prišel do njega in ga videl, se mu je v srce zasmilil. In pristopil je in vlil v njegove rane olja in vina ter jih obvezal; in posadil ga je na svoje živinče, peljal do gostilnice in zanj poskrbel. Drugi dan je vzel dva denarja in dal gostilničarju ter rekel: Poskrbi zanj, in kar boš več potrosil, ti jaz nazaj grede povrnem. Kateri izmed teh treh, se ti zdi, je bližnji tistemu, ki je padel med razbojnik? — On je dejal: Tisti, ki mu je skazal usmiljenje. — Jezus mu je rekel: Pojdi in tudi ti tako delaj!

*

Kdor se hoče zveličati, mora ljubiti Boga nesebično iz vsega svojega srca. Toda nihče si ne sme domišljati, da ljubi Boga nad vse, če ne ljubi istočasno svojega bližnjega, kakor samega sebe.

Judovski učitelj postave je to vedel, pa se hoče opravičiti pred Jezusom in ga vprašuje: »Kdo je moj bližnji?«

Gospod, ki vidi v srce, je vedel, da ga učitelj vprašuje zvično. Odgovori mu s primerom in z novim vprašanjem. Povedati je hotel naslednje: Če bi bil ti napaden na cestni in bi obležal onezagel, od koga bi si želel pomoči? — Gotovo od kogar koli; od prvega, ki bi prišel mimo.

Tudi od neznanca? — Tudi! Kaj pa od tujca, od političnega ali osebnega nasprotnika? — Od kogarkoli!

Dobro, konča Jezus, pojdi in tudi ti tako delaj!

Kdorkoli je potreben naše pomoči, je naš bližnji, pa naj bo to znanec ali neznanec, domačin ali tujec, prijatelj ali celo sovražnik. — Jezus je dal odgovor judovskemu učitelju, a velja prav tako za nas. »Pojdi in tudi ti tako delaj!« — zadene vsakega kristjana. Toda med katoličani je le malo ljudi, ki res izpolnjujejo Jezusovo naročilo. Okrog nas je vedno polno ljudi, ki trpijo, ki potrebujejo naše pomoči. Mi pa gremo mimo kakor duhovnik in levit v evangeliju. Vidimo samo sebe, svoje potrebe, za druge se

ne zmenimo. Krivi smo, da mnogi za nami preklinjajo in se jezijo. Zaradi naše sebičnosti in malomarnosti padajo očitki na vero. Ustvarjamo si svoje krščanstvo, svojo vero, ki pa je daleč od Jezusa.

V kakšnem živem nasprotju z nami je Samarijanova ljubezen, ki pomaga tujcu in celo svojemu sovražniku. Krščanstvo oznanja po Jezusovem naročilu predvsem ljubezen, zato mora ljubezen goreti v naših srcih, drugače ne zaslužimo imena kristjan. Ljubiti moramo uboge, bolnike, grešnike in celo tiste, ki nam povzročajo trpljenje.

Dejanska ljubezen do bližnjega bo istočasno najbolj dvigala naše zaslužnje pred Bogom!

SVETO LETO

Polletna bilanca

Ob otvoritvi svetoletnih vrat je prišlo v Rim 10 tisoč romarjev. V januarju in februarju 1950 je romalo 70 tisoč vernikov. Ob proglasitvi Dominika Savio za blaženega je prišlo v Rim 20 tisoč otrok. V aprilu in maju je dospelo z vlaki 300 tisoč vernikov; niso všteti drugi, ki so se pripeljali z neštevilnimi avtobusi in drugimi sredstvi. V juniju je bilo samo pri svetniškem razglašenju Marije Goretti navzočih 200 tisoč katoličanov.

Moške Marijine družbe

Iz Združenih držav je dospelo v Rim 900 moških članov Marijinih družb. Med vožnjo čez Ocean so hoteli čas dobro porabiti in so imeli na obeh ladjah kongres laiškega apostolata.

Kolesarji

Dvesto romarjev iz Pescare je te dni prikolesarilo v večno mesto po svetoletne odpustke.

Sobotna avdijenca

V Rimu je pretekli teden zborovalo deset tisoč članov karmelskega reda in bratovščine karmelskega škapsularja ob praznovanju

NEDELJSKA MOLITEV

VSEMOGOČNI IN USMILJENI BOG, KI OD TVOJEGA DARU PRIHAJA, DA TI TVOJI VERNIKI DOSTOJNO IN HVALVREDNO SLUŽIJO: DAJ NAM, PROSIMO, DA BOMO BREZ SPOTIKE HITELI K TVOJIM OBLJUBAM.

Koledar za prihodnji teden

20. avgusta NEDELJA. Dvanajsta pobinkoštna. Sv. Bernard, opat.

21. PONEDELJEK. Ivana Frančška Šantalska, vdova. Ko je postala vdova, je spoznala, da jo Bog kliče v samostan. Hoteli so jo zadržati doma in ji položili otroka na prag. Toda ona je stopila preko njega in odšla, kamor jo je klical Bog. Bog, ki jo kliče v samostan, bo poskrbel tudi za njenega otroka.

22. TOREK. Brezmadežno Sree Marijino.

23. SREDA. Flavijan, škof.

24. ČETRTEK. Jernej, apostol.

25. PETEK. Ludvik, kralj.

26. SOBOTA. Ceferin, papež.

7. stoletnice te bratovščine. Vsi ti zborovalci in še neštevilni romarji iz Italije, Francije, Belgije Nizozemske, Anglije, Danske, Nemčije, Avstrije in Egipta so napolnili baziliko sv. Petra do zadnjega kotečka v soboto, 5. avgusta. Sv. oče je v svojem nagovoru romarjem poudaril moč molitve, zupanje v Mater božjo in apostolat molitve, ki ga je zelo priporočil vsem vernikom.

Nova proglašenja za blažene

V drugi polovici sv. leta bodo proglašene za blažene:

Marija De Mattias iz redu Presv. Krvi, dne 1. oktobra; dne 15. oktobra bo povzdignjena v čast oltarja Marija Javovhey, ustanoviteljica redovnic sv. Jožefa: in 19. novembra bo za blaženo spoznana Marjeta Bourgeois, ustanoviteljica reda Naše Gospe.

Še Turki prihajajo

Prav te dni se muči v Rimu romarska skupina iz Turčije pod vodstvom tamkajšnjega apostolskega delegata. Zanimivo je, da se med romarji nahajajo tudi nekotoličani: razkolniki, mohamedanci in židje. Je pač sv. leto po namenu sv. očeta leto velikega povratka k Bogu in odpustanja.

Stoletnica Bratovščine sv. Cirila in Metoda

Tekom zgodovine sta bili dve veliki rani zadani katoliški cerkvi in sicer vzhodni razkol (Fotij in Celuralij) in protestantizem v 16. stoletju. Pri zadnji večerji je Jezus molil k svojemu Očetu, da bi bili vsi, ki Vanj verujejo »ENO«. Razkol je proti volji božji. Dolžnost vseh katoličanov je, da delajo za cerkveno edinstvo, t. j. za zedinjenje vzhodne (pravoslavne) Cerkve in zahodne (rimokatoliške) Cerkve. škof Anton MARTIN SLOMŠEK je 1. 1851 ustanovil Bratovščino (Apostolstvo) sv. Cirila in Metoda, da udje molijo za zedinjenje vzhodne in zahodne Cerkve, in da darujejo v ta namen nekaj malega v denarju. Pozneje se je bratovščina preimenovala v Apostolstvo sv. Cirila in Metoda pod zavetjem preblažene Device Marije. — L. 1951, t. j. drugo leto, bomo obhajali stoletni jubilej te bratovščine, ki se je razširila tudi po drugih slovenskih, hrvaških, čeških in slovaških škofi-

jah. Iz te bratovščine so se razvili mednarodni kongresi za cerkveno edinstvo na Velehradu na Moravskem. Sedaj so vse te škofije za železno zaveso, zato tudi ne morejo praznovati stoletnice te bratovščine. Zato pa moramo mi, ki se nahajamo v svobodi izven železne zaveso, organizirati to bratovščino in proslaviti ta važen dogodek v sveti cerkvi. Kajti bratovščina sv. Cirila in Metoda (l. 1851) je bila prva organizacija za krščanski Vzhod. Cerkev je sicer vedno delala za edinstvo, toda ni bilo v svetu zanimanja med priprostimi ljudstvom, zato pa je toliko večjega pomena Slomškova bratovščina kot prva v katoliški cerkvi za ljudstvo, da molli za zedinjenje razkolnikov s katoliško cerkvi.

Dragi bratje duhovniki! Slovenci in Slovenke! Zavedajmo se važnosti stoletnega jubileja Slomškove Bratovščine sv. Cirila in Metoda. Sodelujte prav vsi za to proslavo: 1) s tem, da se vsi

priporočamo Slomšku za rešitev našega naroda, 2) da vsi delamo za Slomškovo beatifikacijo, 3) da se po vseh slovenskih župnijah, ki so še izven železnega zastera, in po slovenskih naselbinah po svetu ustanovi Apostolstvo sv. Cirila in Metoda pod zavetjem preblažene Device Marije, 4) da se stopi v stik s sveto stolico in jo opozori na ta velik

dogodek, 5) da se dela na to, da se Apostolstvo sv. Cirila in Metoda organizira slično kakor DŠV (Družba za širjenje vere) in da se razširi po vsem svetu.

Za stoletni jubilej Slomškove bratovščine sv. Cirila in Metoda bo izdala Družba sv. Mohorja proti doplačilu za leto 1951 važno knjigo o Cirilmetodijski ideji.

SLOVESNOSTI V BARNASU

V nedeljo, 13. avgusta je Barnas z začudenjem gledal toliko množico ljudstva od vseh strani. Med stojnicami in prodajalnicami so hiteli Marijini čistilci k cerkvi, kamor so jih vabili še zvočniki, ki so prenašali iz cerkve Marijine pesmi. V slovenščini, italijanščini in latinščini, ljudske in umetne pesmi — pod vodstvom tamkajšnjega gorečega dušnega pastirja — so donele pred Marijin kip, postavljen pred oltarjem. Venci električnih lučic so zaljšali na novo poslikano Marijino svetišče. Ob pol petih popoldne je prišel sam videmski nadškof — Nogara — v obilnem spremstvu svojih duhovnikov; zbor na koru mu je zapel pozdravno pesem, nakar se je pričel sveti obred kronanja. Po blagoslovitvi obeh zlatih kron, jih je

nadškof — 80 letni starček — položil Jezušku in Mariji na glavo. Ljudstvo je z burnim ploskanjem pozdravilo Marijo — Tolažnico Žalostnih; na koru pa je zadenela »Glorija Mariji«. Krepki fantje so nato nesli kip v procesiji — v kateri je šel tudi nadškof — okrog cerkve, da so mogli videti »ljubeznivo kronano Mater« tudi tisti, ki niso mogli v cerkev zaradi navala ljudi. Prezvizišni nadškof je nato v lepem govoru živo orisal pomen kronanja »Tolažnice Žalostnih« v današnjih od materializma, brezboštva, vojsk in sovraštva opustošene človeške družbe. Blagoslov v Najsvetejšim in zahvalna pesem je zaključila uradno slovesnost, a ljubezen do Marije je še dolgo živo plamtela v molitvah in pesmih.

Bazoviški prosvetni dan

Že zadnjih smo poročali, da so dobili Bazovci lep in veličasten prosvetni dom. Najprej so prišli v ta dom Bazovci sami. Zaigrali so Jalnovo narodno igro Dom in zapeli pod vodstvom domačega pevovodje g. Fonde.

Po domačem slavlju pa so prišli na Bazovico še gostje. Prejšnji četrtek so proti večeru domači fantje in dekleta kar tekmovali v pospravljanju, pivljanju in urejevanju dvorane. Napovedali so obisk gostje iz Trsta in so zato hoteli imeti Bazovci okoli sedmih zvečer že vse pripravljeno.

In res so začeli prihajati avtomobili za avtomobili. Pripeljal se je previzišni gospod škof msgr. Santin, zastopnik tržaške občine, načelnik javnih del pri ZVU, predstavnik Marshallovega plana, msgr. Harnett, drugi zastopniki ZVU, prijatelji slovenske prosvete in kulture, prijatelji in znanci Bazovcev. Najprej so si gostje ogledali stavbo pod vodstvom domačega gospoda župnika Živeca, nato je goste povabil g. župnik na vrt na prijateljski pomenek. Medtem pa so se zbrali v dvorani domačini, na odru pa je bil pripravljen že domači pevski zbor. Ko so prišli gostje v dvorano, jih je pozdravila pesem, nato pa še župnik Živec.

G. župnik je poudaril, kako so bili Bazovci še pred nedavnim ubogi kar se tiče prosvetnega delovanja. Za gledališke predstave jim je služil preprosti skedenj. Lotili pa so se drznega podjetja: postaviti prosvetni dom. Danes so povabili v novo stavbo vse, ki so pri uresničenju lepega načrta pomagali: previzišenega, zastopnike ZVU, msgr. Harnetta, delavce, ki so dom postavili in vse, ki so kakor koli s simpatijo ali drugače pomagali postaviti dom. Dom bo še potreboval pomoči, da bo povsem svobodno zadihal in zato g. župnik pričakuje, da bodo še nadalje vsi spremljali prizadevanje, da bi dom čim bolj lahko služil svojemu namenu.

Msgr. SANTIN JE GOVORIL

Med nadaljevanjem pevskega koncerta je stopil na oder toplo pozdravljen od povsem polne dvorane previzišni g. škof msgr.

Santin in je spregovoril v lepi slovenščini takole:

Otvorjamo danes župnijsko dvorano. Poleg cerkve naj služi v dobro vašim dušam. Nimamo pri tem drugih namenov. Krščanski nauk, pošteno razvedrilo, kulturni razgovori — vse to ima en sam namen: krščansko vzgojo našega ljudstva.

In kaj bi se zgodilo, ako ne postavimo krščanstva za podlago vzgoji naših otrok, življenju naših družin, napredku družbe? Dve hudi vojni in ta povojni čas morajo odpreti oči tudi slepim. Če namreč v človeku ugasne luč, ki jo je prižgal Kristus, se človek spremeni v žival. Ljubezen, mir, pravico in svobodo je človeku prineslo krščanstvo. In kadar so ljudje izdali in zapustili krščanstvo, so izdali in zapustili tudi te dobrine.

Ta dvorana, ki jo danes otvarjamo, je novo sredstvo, ki naj primore, da bi se razvetelo versko življenje tudi v tej ljubljani župniji. In z verskim življenjem tudi mir, božji blagoslov in veselje.

Za ta lep uspeh čestitam vašemu gospodu župnemu upravitelju in tistim, ki so mu pomagali pri tem delu. In za vse prosim iz srca božjega blagoslova.

Besede svojega nadpastirja je dvorana toplo pozdravila. Potem so njemu, msgr. Harnettu in zastopniku javnih del izročila domača dekleta v narodnih nošah šopek nageljnov.

BESEDE ZASTOPNIKA TRŽAŠKE OBČINE

Za tem je stopil na oder še zastopnik tržaške občine, ki je med drugim dejal nekako takole:

V imenu tržaškega župana in občinskega sveta čestitam Vam, g. župnik, in prebivalcem te vasice za ta lep uspeh. Dokončali ste to lepo dvorano, ne da bi zahtevali od občine pomoči.

Tu se boste shajali, mnogo se boste naučili in tu se boste zabavali.

Okoli nas je neizmerno sovraštva, posebno danes, po zadnji vojni. Toda miru in zedinjenja ne moremo najti drugje kot v katoliški cerkvi. To je ustanova, pod okriljem katere se lahko ze-

dimimo, čeprav smo različne narodnosti, čeprav govorimo različni jeziki in čeprav smo med seboj različnega političnega mišljenja. Samo pod okriljem te ustanove se lahko združimo. Tu preneha vsako sovraštvo. Združeni v katoliški cerkvi bomo lahko hodili mirno in varno po poti pravega napredka.

Besede tržaškega mestnega svetovaleca so našle topel odziv v

dvorani. Res, v okrilju Cerkve, v razumevanju narodnih idealov in pravic vseh edino more pognati kal trajen mir in medsebojno spoštovanje ljudi, ki žive na skupnem prostoru.

Zapel je še zbor, potem je govoril g. župnik, nato pa so pokazali dokumentarni film. Za tem so gostje odšli, domačini pa so ostali še v dvorani in gledali daljši film.

Slovesnost je bila zares lepa in ponovno je treba čestitati g. župniku Živcu, ki se ni ustrašil težav in skrbi, ampak je delal in gradil, tako da danes stoji sredi vasi, poleg cerkve in šole tretja stavba v vasi — ponos in žarišče slovenske kulture.

V nedeljo so Bazovci ponovili Jalnovo dramo Dom z velikim uspehom. Njihov prosvetni dom že služi svoji vzvišeni nalogi.

fant. Na gledališkem odru, v luči žarometov, pred divjajočim občinstvom! Al! je hotel življenju mladega mučenca morda Bog sam s takim koncem vtisniti pečat drame? Kot dramo je treba razumeti pričujoči življenjepis. Grozde sam igra svoje življenje, prizor za prizorom, in posavlja besede, ki se danes gore na prej v srcih njegovih tovaršev. Vse je sodobno na tem mladostnem junaku. Njegove besede, njegovi zapiski, njegove pesmi, njegovo ravnanje, njegova življenjska pot izpolni do cela ali vsaj večji del razdobje našega lastnega življenja. Njegova pot kv'šku gre preko istih ovir, ob katerih se mi spotikamo ali se jim skušamo izogniti. Bolj kot mi vsi je stal Grozde na prelomu časa, ki ga je silil, da zavzame k vsem vprašanjem dejavnega mladega fanta in d'jaka svoje staljšee. Tako spremljamo

mladega študenta na njegovi poti skozi mladostne viharje čistosti in jasnosti, iz vsakdanjega življenja brez cilja, polnega otročjih šal, k moški zavesti svojega poslanstva, od zasnove njegovega občudovanja narave in domovine do pesniške ekstaze v Bogu. Zanimarjen paglavce postane ugleden mladinski voditelj, zan'krnež a postol, ki na gledališkem odru na Mirni naredi ogromen korak od pesnika in Kristusovega borca do mučenca in zmagovalca. Ta mladi Slovenec, ki se sam s seboj bori za popolnost do zadnje in celotne predačnosti, je naravnost poklican, da ravno danes kot kljear stopi pred katoliško mladino in jo svari pred grozečo nevarnostjo razkristijanjevanja in jo v'zga za to, da kršćanstvo vzame končno resno in si priborj najlepšo zmago — rojstvo novega človeka v novem času.

Slovenske srednje šole v Trstu

O počitnicah imamo čas, da preudarjamo, kako bo z našo mladino v prihodnjem šolskem letu. Mnogi, premnogi slovenski starši so nagnjeni k temu, naj otrok čimprej konča teoretsko učenje ter se poprime praktičnega poklica, ki v kratkem času obeta zaslužek. Tudi v slučajih, ko profesorji sodijo, da bi bil fant za višje študije, ga starši najraje obrnejo v smer hitrega zaslužka, češ kaj bi z učenostjo. Pa tudi med mladino samo se zelo kaže ta usmerjenost. Praktična posledica je potem ta, da Slovenec ostaja samo težak ali delovodja, višje pa se ne more povzeti, ker mu manjka podlage.

Res je, da so danes nižji poklici razmeroma bolje plačani kot višji, a to razmerje ni zdravo za narodni razvoj. Dejstvo je, da v kljub slabi plači igra vodilno vlogo v človeštvu razumništvu. Če slovenski narod ne bo imel svojega razumništva, bo nujno zapadel vplivu tujega, neslovenskega razumništva. Praktičnih zgledov imamo pri kominformistih v Trstu: Maso tvorijo po večini slovenski kominformisti, vodijo pa jih italijanski. Tako vsi ti Slovenci dajo topovsko hrano za neslovenske cilje; za tujimi maliki hodijo, kakor so gnani. To je žalosten sad materialističnega slepila.

Druga stvar, ki tržaške Slovence moti, je strah, da bi otrok, če se v slovenščini izšola, ne mogel dobiti službe. Prefrigana italijanska propaganda s tem premoti premnoge slovenske družine. Zavedati pa se moramo, da so gojenci slovenskih šol bolj usposobljeni za službe na Tržaškem kot pa gojenci italijanskih šol. Prvi, namreč obvladajo oba deželna jezika, drugi pa le enega; znanje jezikov pa je za razumnika nujno potrebno.

Strašijo nas, da bo Trst prišel spet pod Italijo, in potem da bo slovenščina spet potisnjena popolnoma v stran ali celo prepovedana. Ta strah je po sredi votel in okoli ga nič ni. Za boljšo bodočnost mesta je samo ena pot: raztegnitev ozemlja in svoboščin proti zaledju. Zato ni več daleč

čas, ko bo pomen Slovencev in slovenščine v Trstu porastel. Kdor bo takrat hotel imeti kako boljšo službo, ne bo mogel pogrešati znanja slovenščine. Neredki narodni odpadniki bodo takrat obrnili srajco na drugo stran, a bo njim na škodo že mnogo zamujenega. Zmote mladih let se težko popravljajo na starost.

Tržaško razumništvo bo v bližnji prihodnosti imelo veliko in

častno nalogo, začrtati smernice za zdravo sožitje obeh narodnosti na podlagi enakosti in medsebojnega spoštovanja. Slovenec ima za to že prirojen čut, s katerim bo mogel mnogo doprinesti k rešitvi tega problema, če bo tudi temeljito izšolan. Zato pa je potrebno, da se mladina bolj vneto poprime višjega šolanja v naših slovenskih šolah.

Aga

Prva obletnica Marijinega romanja na Tržaškem

Kdo na Tržaškem se v teh dneh ne bi spomnil lanskjih marijanskih slovesnosti ob priliki Marijinega romanja! Po premnogh vseh so ostali tako žvi spomini, da se ljudje nprestano pogovarjajo o tem najlepšem prazniku v njihovem življenju. Nekateri kar mislijo, da lepšega praznika ne bodo več doživeli. In vendar ga lahko in to prav — letos!

V nedeljo 17. sept. bo na Opčinah, kjer imamo milostni kip fatimske Matere božje, velk romarski shod, ki bo z dobro voljo vseh župnij lahko največji letošnji katoliški praznik na Primorskem. Kakor so bile vse župnije zelo lepo zastopane na lanskem prvem shodu, tako naj se zgodj

letos. Zgodilo se bo gotovo, če bomo prej doma vsaj skromno proslavili prv obletnico Marijinega romanja. Zelo priporočamo, naj se v vsaki župniji kakorkoli že obhaja ta spomin na dan obletnice ali v nedeljo po tem. Kakor smo zvedeli, bodo imeli v Mačkoljah, Dolini Boljuncu in na Bazovici marijansko procesijo. Vsekakor naj ne gre mimo nobene vaše prva obletnica Marijinega romanja! Naj v tem svetem letu ponovno zaživijo sveti spomini nepozabnih dni Marijinega romanja! Vsi se zavvedamo, da je v tako težki uri, ki sedaj bije na zemlji, le Marija naše upanje. Zato, vsi k Mariji in vse za Marijo!

KULTURA

Nemška knjiga o Lojzetu Grozdetu

Pred nekaj tedni je izšla v Švici (Rex-Verlag, Luzern) knjiga: Gerold Schmid: Junger Held der neuen Zeit. Der Blutzuge Christi Alois Grozde aus Slowenien. Ein Opfer des gottlosen Kommunismus. 195 str. vezana 8.20 šv. frankov.

Gerold Schmid je znan mladinski pisatelj, ki je posebno v zadnjih letih s svojim deli imel zelo velik uspeh. Rex-Verlag, ena največjih katoliških založb v Švici, je knjigo zelo okusno opremil. Poleg Grozdetove slike ima še 4 fotografije: Brezjansko Marijo, Bled Bohinj in Martuljek. Uvodno besedo je napisal ljubljanski škof dr.

Gregorij Rožman. Knjiga obsega 19 poglavj in je pisana zelo živahno in zanimivo. Odlomki iz Grozdetovega dnevnika in njegove pesmi so obilno in spretno uporabljene. Imena krajev in oseb so brez napake, čeprav najbrž posebno osebna imena tujcem ne bodo toliko pomenila, Ker so večina na brez razlage. Škoda le, da borba slovenskega naroda proti komunizmu ne pride kot ozadnje Grozdetovega življenja bolj do izraza.

Založba je dala knjigi naslednje besede na pot med švicarske katoličane: »Na novoletni večer 1943 je izkrvavel pod noži brezbožnikov mlad

Revija „Duhovno življenje“

Pred mano leži revija »Duhovno življenje« — 7 številki zapovrstjo: od januarske do julijske. Z zadovoljstvom gledam, odpiram, prelistujem to tiho bogastvo in ga sprejemam vase. Z menoj se marsikdo na Primorskem, v Argentini, v Severni Ameriki, skoroda vsepovsod po svetu razžen doma — v Sloveniji.

Zares obide radost človeka. Krvavi čas nas je raztrgal, razgnal nas je veter na štiri strani, pa glej: versko revijo imamo bogato, enotno, življensko razgledano. Na taki v'šini, kot Slovenci verjetno verske revije še nismeli. Vprašam duhovnika — pohvalno se izraža o njej. Moj znavec — katoliški izobražence jo jemlje v roke, kot da je blesteča leposlovnost. Preprosto dekle mi je navdušeno govorilo o njej.

O čem piše »Duhovno življenje«? O vsem, kar potrebuje danes verni Slovence v svetu, da lahko ohranijo v sebi zdravo katoliško prepričanje. Načelnih člankov, osvetlitve sodobnih perečih verskih vprašanj se prepletajo s sončnimi zgodbami in religioznimi pesmi na dostojni literarni v'šini. Zanimiv je oddelek, posvečen slovenskim misijonom — saj je misijonska delavnost kakega naroda merilo narodove verske stopnje. V reviji imajo svoj kotček otroci pod naslovom »Za naše male«. Rubrika »Malo za šalo, malo za res« skrbi za dobro voljo. Razgledne vesti iz katoliškega sveta, iz življenja rojakov

v svobodi in iz zaslužnjene domovine pa zaključujejo 64 strani obsegajoči mesečnik.

Kdo piše v »Duhovno življenje«? Znani duhovni pisatelji: dr. Odar, dr. Ign. Lenček, dr. Ahčjn, dr. Hanželč, dr. Slapar, dr. Gnidovec, Košmerlj, Hladnik, L. Lenček CM, ki je glavni urednik, prof. Gerzinč, dr. Brumen; dalje pesniki in leposlovni pisatelji: Budnik, Srebrnič, Gregor Mal', Maurser, Mernik, Trpotec, Zemlak, Janko, Igor; dopisujejo v revijo različni misijonarji, med njimi edini slovenski misijonar zdravnik dr. Janež, in še mnogi drugi. Med najbolj odličnejše sodelavce spadata pač dr. Gregorj Rožman, ljubljanski škof, ki pod silo razmer še zmeraj živi v Ameriki, in pa dr. Miha Krek.

Revija izhaja v zelo okusni in razkošni opremi, poživlja jo množica slik. Okvir naslovne strani ponazarje na svojevrsten način vsebino »Duhovnega življenja«: v slovensko cvetje ovito najdemo to, kar mora biti vsakemu rojaku najsvetejša in čemur je posvečeno pisanje lista: križ predstavlja Boga, Jezusa Kristusa, Marijin monogram našo nebesko mater, papežev grb sveto katoliško cerkev, slovenski grb našo domovino in zibelka slovensko družino.

Taka je revija »Duhovno življenje«, ki leži pred menoj tihja, ponižna, a vsa prijazna, vabljiva. Al! je ne bi hotel na svoj mizi imeti tudi ti?

DOPISI

Podgora

Opazujemo, da se v Podgori kar s čudovito vnemo pripravljajo na posebno praznovanje Marijine slavnosti za spomin Njenega Vnebovzjetja.

Zjutraj bodo mali otroci prejeli prvo sv. obhajilo. Zvečer pa ho ne

kaj imenitnega! Ob 20. uri se bo po tridnevni pripravljalni pobožnosti razvila lepa procesija s spominskim kipčkom Brezmadežne Devce k oddaljenim hišam, ki so ob meji z bližnjim Ločnikom. Nato bo sledil vsak dan obisk Marijin k posameznim

BOŠTJAN FRANKO:

Zadnji dnevi velikega mučenika

POVEST IZ MISIJONKEGA DELOVANJA V SEVERNI AMERIKI

12. ZADNJA ZMAGA

Na skalnati trdnjavi gromovnika Fernana, na tihem otočku v jezeru s tisoč otoki, je vladalo danes bujno življenje. Lesene deske, ki so omogočevale dohod na otok, so ležale pri tretjene na obeh skalnih pomolih. Ves čas so prihajale rjave moške postavre preko njih. Vest o Ondessonkovi in Timankovi rešitvi je hitro prodrla v gozdove in privabila mnogo otrok divjine, da bi pozdravili svojega očes

ta. Sedaj so prišli, da bi prisostvovali slovesnemu Timankovemu krstu in tudi, da bi zadnjič videli črno suktnjo.

Fernan in njegovi ljudje so vse poskusili, da bi se globoka patrova rana zacelila; stanje pa se vendar ni izboljšalo. Ko je četa dospela po desetdnevni hoji na skalnati otok, je bil pater skrajno slab. Junaški mož je bil ga bili radi prinesli v Quebec, toda duhovnik je čutil, da se mu bliža zadnja ura in je želel, da bi sredi svojih otrok zatisnil oči.

Molče so čepeli Indijanci okoli patrovega ležišča, ki je bilo postavljeno pod milim nebom. Smehljaje je gledal misijonar zveste može, dvignil roke proti nebu in vprašal: »Ali sedaj verjamejo moji bratje Huronci in Algonkinci, da jih črna suktnja ni hotela oslepariti za njihove bobrove kože, temveč jim prinesiti bogastva?

»Tvoj jezik pozna samo resnico,« je odgovoril Hitri jelen. »Ondessonk ni prišel z žgano vodo, ki ubija dušo rdečega moža in ga naredi voljnega, da da zadnjo kožo.«

»Hitri jelen govori dobro,« so rekli možje.

»Torej želite postati bogati kot Ondessonk?« je vprašal duhovnik dalje. »Ali hočete zgraditi črni suktnji kočjo in Velikemu duhu lep šotor?«

»Najkrasnejša trata je pripravljena za duhovnika,« je odvrnil Hitri jelen. »Pride naj in mir bo cvetel. Naj se ne boji hudournih tokov in vodnih vrtincev. Vse smo pregnali in reko tako uredili, da bo lahko sam brez truda in bojazni veslal z lahkim ročnim veslom.«

Misijonar se je smehljal. »To prave vite očetu molitve, ki pojde kmalu k Velikemu duhu. Shranil bo vašo besedo v svojo dušo in jo odnese v nebese.«

»Gorje,« so tožili možje, »zakaj hočeš oditi v deželo, ki vse vzame in nikogar ne vrne? Zakaj ti je strupena puščica pognala smrt v srce? Ondessonk, ti si bil resnična črna suktnja za naše divje gozdove in majhne kočje.«

»Vsaka črna suktnja je vaš brat in prijatelj!« Misijonarjev glas se je ustavil. Misli so mu šle nehotenazaj v davna leta. Kako veselo je bilo njegovo srce v tisti uri, ko si je enaindvajsetleten mladenič lahko rekel: »Sedaj si jezuit!« In potem je prišlo silno, vroče hrepenenje, da bi kot njegovi veliki bratje ponese križ med poganske narode. Na kolnih je prosil za milost, da bi lahko trpel za duše. In nekega dne je stala ladja, ki naj ga ponese v novi svet, pripravljena.

Kaj je dosegel v dvajsetih letih svojega delovanja med Indijanci? Kako strašno majhne, okajene kočje,

kako revna in ostudna hrana! Mnogo hudega je pretrpel, mnogo grenkega razočaranja doživel, toda tudi obilo veselega zvedel. Mimo njegovega duha so šle posamezne postavre in cele skupine, ki jih je krstil. O, bili so ubogi otroci divjine, ki jih je osrečil, ki jim je preskrbel edino srečo v njihovem življenju. Gotovo, rešenih duš ni štel na tisoče, toda ali niso bili oni redki, ki jih je privedel k Kristusu, lepo plačilo za njegov trud, lepše, kot ga je zaslužil? In, ali ne leži sedaj smrtno ranjen za druge, smrtno ranjen kot njegov Gospod, zaradi katerega je hotel živeti, trpeti in umreti? Ali ne bo vzel celo v smrti s sabo lep plen za nebesko kraljestvo? Premagal je Huanga, velikega glavarja in čez nekaj trenutkov bo sklonil ponosni Timanko svojo glavo pri sv. krstu. Zahvalne solze so stopile misijonarju v oči. Daleč od svojih sobratov, ki jih je nosil globoko v

družinam. Res prav krasen, kar nebeski, je v cerkvi izpostavljen kipček z nosilom. Kar ganljivo pa je videti, kako se dobre žene, dekleta, tudi fantiči in posebno pa pridne deklice iz Marijinega vrta trudijo v pripravi lepših venčkov, svetlic ter oblek in številnih ter pestrih perutk za »angelčke«. To bo vse skupaj res nekaj vzvišenega in pomenljivega.

Rojan

Dne 13. avgusta je praznoval zlato poroko g. Benedikt Trampuž, sedanji rojanski organist. Prišel je k nam iz Komna ob koncu zadnje vojne, ker ima tukaj svoje otroke. Prej je bil dolgo let organist v Komnu in še poprej v Kostanjevici, kjer se je tudi pred 50 leti poročil. V Rojanu, kljub svojim letom, uči še vedno petje in sedaj tudi orgla z veseljem in prav v mladeniškem navdušenjem.

Rojanci in Komenci mu ob tej priliki čestitamo in voščimo še obilo veselja med nami in v njegovi družini!

Jamlje

Se bolj kot drugod občutimo letošnjo sušo Kraševci, ki smo odvisni le od naših »štirn« z deževnice; te so že davno izsušene. Tudi poljski priredki so skoraj uničeni, še živini, ki se ves dan pase po rjavih pašnikih, je treba prkladati se iz »zaloga«, iz senja. — Razveselila pa nas je vest, da dobi naša dobrdobska občina od države čez dva milijona lir za električno napeljavno in tako trdno upamo, da nam bo za letošnji Božič že zasvetila večkrat obljubljena električna luč. Tako se bo naša od oblasti zanemarjena vas za velik korak približala drugim naprednejšim krajem, da si še vedno ostanejo nerešena vprašanja vodovoda, župnišča, zlasti pa šola, ki je že več let celo brez primerne stranišča.

Boljunec

Pri nas se opaža živahno stavbinsko delovanje. Vas se širi izpod hriba v ravan. Ze nekatera družina si je postavila lepo novo hišico. Poljedelsko nadzorništvu daje znatne podpore tistim, ki napravijo dobro klet po predpisih. To je velika pomoč za tiste, ki žele napraviti novo in udobnejše bivališče. Predniki so se stiskali v majhne hišice pod hribom, kakor pičeta pod kokljo. Novi domovi so znatno napredek v zdravstvenem pogledu. Nekaj pomoči je prišlo tudi od vojne odškodnine. Žal da vsi oškodovanci ne zmorejo svojega deleža za temeljita popravila. Pomanjkanje stanovanj je še vedno občutno. Tudi iz Trsta bi se ta ali oni preselili k nam, če bi mu mogli nuditi stanovanje. Saj zveza s Trstom imamo sedaj dokaj dobre: dve avtomobilski podjetji nas prevažata v mesto in nazaj; v jutranjih in večernih urah je na naši »gorici« (vasškem trgu) prava avtobusna postaja. Z gorice tudi lahko pogledate na cerkveno uro, ki jo je spretno postavil naš domačin Nine Slavec na

stroške vaškega načelstva. Pri tej priliki so bile tudi obnovljene stopnice v zvoniku. Velik napredek za našo vas pa bo tudi vodovod. Tržaški vodovod je segal doslej do Zabrežca; zdaj ga bodo podaljšali sem dol v Boljunec in še v Dolino. Na hribu sv. Mihaela že grade potrebni vodohram. Delo bo v glavnem končano pred koncem leta.

Štandrež

Ni zastoj obiskovala »Fatimska Marja« naše družine in naše domove. Hoteli smo pokazati ljubezen do Marije tudi s tem, da smo šli obiskat Njena božjepotna svetišča.

V maju smo šli na Barbano. Prav zares je bila lepa in ganljiva procesija s kipom Matere božje z duhovščino in nadškofom na čelu — po morju — v čolnih in ladijah. Slovensna nadškofova maša in povratna procesija z Barbane v Gračež je dala nepozabljiv pečat v spomin tistim, ki so bili navzoči.

5. in 6. avgusta smo se pa odpeljali s koriero do prijaznih Zabnic nato pa po »križevem potu« na Visarje. Res križev pot, saj je najmlajši romar imel 8 mesecev, najstarejša pa 70 let! Lepota planin in krasen dan je še povečal prijetno bivanje v okrilju svetišča. Prepričani smo, da je bila Kraljica Slovencev vesela naših molitev, pesmi, večerne procesije s svečami okrog hriba, spovedi in obhajil in vseh žrtev, katere je moral vsakdo prinesiti v večji ali manjši meri pred Marijino podobo. — Mladina ljubi lepoto in junaštvo. Zato hajd na Lovce! Vsak je odnesel kak lep spomin. Nato pa hitro domov.

Prvo nedeljo v septembru bo v Števerjanu koncert cerkvenega pevskega zbor. - Na veselo svidenje!

I Z J A V A

Društvo »PRAVNIK« v Trstu smatra za nezakonito aretacijo tovariša dr. Avgusta Sfiligoja, odvjetnika v Gorici, ki je bila odrejena na podlagi razzodbe Posebnega sodišča za zaščito države v Trstu dne 14. 12. 1941. »zapornim poveljen vojaškega prokuratorja italijanske republike v Rimu z dne 26. 7. 1950.

Izreka tovarišu dr. Sfiligoju svojo popolno solidarnost in jav-

lja, da se bo poslužilo vseh zakonitih sredstev, da se ta krivična aretacija prekliče in uradno razveljavi imenovana fašistična sodba napram njemu in vsem ostalim tržaškim Slovincem, ki so bili z isto razzodbo prizadeti.

Društvo »Pravnik« v Trstu, dne 8. 8. 1950.

za tajnika: dr. E. Leban za predsednika: dr. J. Abram

N O V I C E

Jugoslalani v Gorici

V mestu je vladalo veliko pričakovanje glede nedeljskega srečanja sorodnikov na bloku pri »Rdeči« hiši. Ker je bil naval tolikšen, so oblastva

bila prisiljena dovoliti morju ljudstva prihod v mesto. Ob valu je bilo nekaj ljudi polomljenih, vendar hudega ravno ni bilo. Ljudje so se s čudom izpraševali, če je li morda mogoče, da so spet v Gorici? Potom

sveto vodo, ki bo očistila mojo dušo.»

Z žarečimi očmi je gledal misijonar mladeniča. Ta trenutek je odtehtal žrtve vsega življenja.

S trdnim glasom se je mladenič odpovedal satanovemu sijaju in večfčnosti. In ko je tekla voda čez Timankovo čelo, se je od razburjenja tresla celo Fernanova roka, ki jo je kot boter položil na krščena. V istem trenutku so belj možje izstrelili puške, da se je daleč razlegalo. Skale so dale stoglasen odgovor.

Misijonar je pritisnil mladega kristjana na se in rekel kolikor mogoče glasno: »Sedaj se imenuješ Ignacij kot moj veliki oče; ti si zadnja Ondessonkova zmaga; premagaj sedaj svoje brate.»

»In svojega očeta« je vzkliknil Chionata. »Ondessonk, pošlji nam drugo črno sukno; Nobene dušne

pomoči ni imel, toda nobeno nočem več služiti glavarju hudiču.»

»To bodo storili Fernan in moj belj bratje.«

»Ali obljubijo to bledolčeniki z grmečimi cevmi?« je vprašal Hitri jelen.

»Da,« je odgovoril Fernan.

»Naj grmeče cevi potrdijo našo besedo.«

Glasno je odmevalo po zraku.

»Skale in valovi so slišali besedo; ne bodo je pozabili!« Stopil je na preč in zapel: »Pojem iz srca, iz srca vam govorim, bratje; moje prave besede prihajajo iz srca. Zdrav. Ondessonk, zdravi, bratje, zdrava črna suknja, ki bo stopila v naše gozdove.«

Zbor je odpel: »Srečen naj bo njegov prihod, vesel njegov jezik, pozno njegovo slovo!»

Hitri jelen je nadaljeval: »Z Bogom, bitke! Z Bogom, bojna sekira!»

raznih premenjav, so si nekoliko pomagali, ter tako nakupili sladkor, riž, kavo, metle, seveda najnujnejše kar v Jugoslaviji primanjkuje. Ljudem od tu je bil tudi dovoljen prehod na jugoslovansko stran. Ljudje so lahko prihajali v mesto od 9h do 10h, nas kar so prihod ustavili. Opazilo se je več ganljivih prizorov srečanja. Zaradi ogromne množice ljudstva na tej in oni strani, vprašanje dovoljenj sploh ni prišlo v poštev. Cenijo, da je bilo v nedeljo v Gorici več tisoč ljudi iz Jugoslavije.

Štavlka kanclistov v Gorici

Kot po celji Italiji se je tudi tu pričela v torek 8. t. m. štavlka sodnih kanclistov. Trajala je do sobote 12. t. m. Povod za štavko je bilo neizplačanje doklad za pisarniške in druge dohodke upravnega značaja.

Smrtna kosa med kapucini

Dne 29. julija je v Skofji Loki umrl p. Marko Fišer, ki je bil nekoč v Gorici dobro znan.

Dne 28. julija je umrl v Ptujju p. Lacko Hazemat in nekaj tednov prej je umrl na Hrvaškem p. Bonaventura Savec. Večna luč naj jim svetilo!

Vodovod v Štandrežu

Pri nas že ves teden kopljejo jarek po ulici Sv. Mihaela za napeljavno vodovoda. Delo dobro napreduje. Upamo, da bomo tako tudi pri nas v kratkem dobili vodo po hišah.

Važno za zdravnike

Kot poroča prefektura, priredi Visoki komisariat za higieno in zdravje konkurz za pomočnike deželnih zdravnikov. Na razpolago je 60 mest.

Prošnjo s potrebnimi dokumenti je treba predložiti Visokemu komisariatu najkasneje do 26. t. m.

Beograjski dijaki

Trije študentje beograjske agronomске fakultete, katere je moskovski radio slavil češ, da so bili zaprti ker so delovali za kominformo, so po prihodu na svobodo izjavili tisku, »da niso delovali za Kominformo, temveč so bili zaprti radi snovanja tajnih celic v svrhu zrušenja sedaj obstoječega socialnega reda«, kar bi po naše pomenilo, da so bili pristaši nacionalnih protikomunističnih organizacij.

Kosilo na Bledu

Kakor poroča inozemski tisk, je Tito pretekli teden priredil na Bledu slavnostno kosilo gospej in gospodu Fišerji in Noel Bakeru, britanskemu ministru za gorivo in energetiko, gospej in gospodu Arthurju Bottomleyju, britanskemu ministru za prekomorsko trgovino, ter gospej in gospodu Charlesu Peak-u, britanskemu veleposlaniku v Beogradu. Pri kosilu so bili navzoči, podpredsednik centralne vlade ter ministri za zunanje zadeve Edvard Kardelj, generalni major Milan Zeželj, predsednik prezidija skupščine L. R. Slovenije Josip Vidmar,

podpredsednik vlade L. R. Slovenije dr. Marjan Brezelj ter več drugih osebnosti iz sedanjega komunističnega vodstva Jugoslavije.

Obsojena knjiga

Mož, ki je poročil bivšemu »zamašnjenko« iz Alpaga, ki je bila zaradi tega izobčena, dr. Bruno Ughi je izdal knjigo »La via«, kjer razpravlja o novih poteh za uveljavljenje kraljevstva božjega na zemlji. Sv. stolica je to knjigo postavila na Indeks prepovedanih knjig. Ughi je po rojstvu Tržačan in je bil nekoč tudi nekaj časa v Gorici.

Trst

Od 10. do 13. avgusta je bil na obisku pri generalu T. S. Aireyu njegova ekscelencija B. R. Sen. CIE, indijski veleposlanik v Rimu in Beogradu. Veleposlanik je s svojo družino stanoval na Devinskem gradu.

V naprej zgrajena stalna hiša na Opčinah

Hiša, ki so jo zgradili na Campo Romano na Opčinah, je izdelek domačega podjetja »Legnotecnica«. Hiša obstoja iz štiri stanovanj, od katerih ima vsako po eno spalnico z vzdanimi omarami, prostorno kuhinjo s štedilnikom in lijakom, prho z električnim grelcem in majhno shrambo.

»Legnotecnica« je postavila hišo za približno štiri milijone lir, katere je preskrbela Zavezniška vojaška uprava. Pri delih, ki so znašala skupno 4000 ur, je bilo zaposlenih petnajst strokovnih delavcev.

Podjetje »Legnotecnica«, ki je kot prvo postavilo tako hišo v Trstu, je poslalo strokovnjaka v Avstralijo, kjer so take hiše v splošni rabi, da se seznanijo s podrobnostmi gradnje.

Slov. kršč. soc. zveza v Trstu nam je poslala obširen protest zoper aretacijo Dr. Sfiligoja. Radi pomanjkanja prostora smo ga odložili za prihodnjič

S P O R T

Plavanje

V tekmi za francosko državno prvenstvo je 17 letni Boitè premagal bivšega svetovnega prvaka Janyjsja. Boitè je prišel na cilj 4 sekunde pred Janyjsjem.

Nogomet

Na turneji po Zahodni Nemčiji je beograjska enajstorica »Crvene zvezde« premagala berlinsko enajstorico »Borossija« z 4 : 2. Tekmi je prisostvovalo okrog 40.000 gledalcev.

Odgovorni urednik: Stanko Stanič
Tiska tiskarna Budin v Gorici

srcu, je čutil, da se mu bliža smrt. Nobene dušne pomoči ni imel, toda nobeno čustvo grenkobe ali nemira ni pretresalo njegove duše.

Skrita groza se je polastila rdečih mež, ko so videli, da so po vpadlih in bledih licih njihovega očeta tekla solze in ko so opazili, da je z zadnjimi silami izvlekel križ in ga poljubil. In ko so stopili iz kože belj možje in Chionata v praznični opravi s Timankom v sred, so se spoštljivo umaknili in naredili krog okoli misijonarja. Bledolčeniki so pripravili svoje grmeče cevi. Fernan in Timanko sta pa stopila k patrovemu lešču.

Slavnostna tišina je legla na zbrano. Slišalo se je samo šumenje in škakanje valov, ki so se odbijali od skal in stokanje drevesnih vrhov, ki so se gibali v vetru. Timanko se je zgrudil na kolena. »Oče, prosim te za

Zopet so zagrmle puške preko otokov; oznanjevale so gozdu in reki, da se je junak ločil od njih.

.*

Drugi dan so hrabri možje pokopali očeta molitve pod velikim križem. Nato so se ločili. Timanko je šel z bledolčeniki v Quebec, da bi izprosil črno sukno za svoj rod. Jezuiti so radostno ustregli njegovim željam. Fernan je stopil popolnoma v službo misijonarjev in prej kot po dveh mesecih je spremljal s Timankom mladega duhovnika v huronske in algonkine gozdove. Rdeči možje so se veselo zbirali okoli novega očeta molitve. Križ v skalnem gradu na jezeru s tisoč otoki pa je ob svojem vznožju kmalu videl krasne prizore krščanskega življenja.